

De corona-app: Mag dat wel?

Korte omschrijving werkvorm

Een corona-app kun je op verschillende manieren inrichten. Maar voldoen al die manieren wel aan de Grondwet? In deze opdrachten krijgen de leerlingen een overzicht van enkele grondrechten. Ze beoordelen vervolgens drie mogelijke corona-apps: zouden ze in strijd kunnen zijn met de rechten uit de Grondwet? Waarom? Onder welke voorwaarden zou de app wel ingevoerd kunnen worden? Tot slot geven ze hun eigen mening over de toepassingen.

Leerdoel

- De leerlingen doen kennis op van (onderdelen van) de Grondwet.
- De leerlingen leren dat een oplossing in strijd kan zijn met de basis van de rechtsstaat en dus toch niet acceptabel is.
- De leerlingen kunnen beargumenteren waarom een bepaalde maatregel in strijd zou kunnen zijn met de rechtsstaat.

Duur

---

30 minuten

Bronnen

- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-app>
- <https://www.nu.nl/tech-achtergrond/6039272/zo-monitoren-verschillende-landen-het-coronavirus-via-smartphones.html>

Benodigd materiaal

- Voor elke leerling het overzicht van de grondrechten
- Voor elke leerling één of meer werkbladen

Handleiding

---

1. Vertel dat de overheid al een tijdje bezig is met de vraag hoe we het beste het virus kunnen monitoren en indammen. Een van de mogelijke oplossingen, is een corona-app. Daar zitten voor- en nadelen aan. Benoem dat in veel van die voor- en nadelen grondrechten naar voren komen.
2. Vertel de leerlingen dat zij gaan onderzoeken met welke grondrechten de verschillende toepassingen van de app in strijd zijn. Hierbij mogen ze samenwerken of individueel op onderzoek uit gaan.
3. Geef elke leerling het overzicht van de grondrechten.
4. Deel de verschillende toepassingen uit, of laat de leerlingen zelf kiezen.
5. Mochten leerlingen eerder klaar zijn, kunnen ze ook nog aan een andere casus beginnen.
6. Bespreek aan de hand van het antwoordblad klassikaal de antwoorden.
Er zijn vaak verschillende antwoorden mogelijk, het is als verdieping waardevol om het gesprek hierover aan te gaan.

Grondrechten

De Nederlandse Grondwet heeft 142 artikelen, waarvan de eerste 23 de grondrechten zijn. Door de grondrechten worden burgers beschermd en geholpen. Hieronder staan enkele grondrechten die door de Corona-app misschien in gevaar komen, of die er juist door bevorderd worden.

Artikel 1: Gelijkheidsbeginsel

Je mag niet discrimineren.

Artikel 6: Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging

Je mag zelf weten waarin je gelooft en je mag je geloof uitoefenen.

Artikel 7: Vrijheid van meningsuiting, waaronder vrijheid van drukpers

Je mag je eigen mening hebben en de overheid controleert niet vooraf wat er in de krant geschreven wordt of wat er op tv komt.

Artikel 8: Vrijheid van vereniging

Iedereen mag een vereniging oprichten, bijvoorbeeld een voetbalclub of een zwemvereniging. Hiervoor hoef je geen toestemming te vragen aan de overheid.

Artikel 9: Vrijheid van vergadering en betoging.

Je mag in Nederland demonstreren. Je moet het wel van tevoren melden als je dit gaat doen.

Artikel 10: Recht op privacy

Iedereen heeft recht op privacy. De gegevens die over jou vastgelegd zijn mag je inzien en aanpassen. De overheid mag niet zomaar meekijken in jouw persoonlijke levenssfeer.

Artikel 13: Briefgeheim

De overheid mag niet meekijken in jouw briefwisseling met anderen. Ook mag jouw telefoon niet afgeluisterd worden. De overheid mag hier wel uitzonderingen voor maken, behoudens de wet.

Artikel 15: Vrijheidsontneming

In Nederland mag je vrijheid niet worden ontnomen, behalve wanneer er een wet is waarin bepaald wordt dat dat kan. Hiervoor is dan een bevel van de rechter nodig. Met vrijheidsontneming wordt in principe een gevangenisstraf bedoeld, maar je kunt ook denken aan huisarrest met behulp van een enkelband.

Artikel 19: Bevorderen werkgelegenheid

De overheid moet zich inspannen om voor genoeg werkgelegenheid te zorgen.

Artikel 22: Volksgezondheid

De overheid moet de volksgezondheid in Nederland bevorderen.

Toepassing A: Contactonderzoek

Om verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, denkt de Nederlandse overheid na over de invoering van een app voor contactonderzoek. Mensen die in de buurt zijn geweest van een besmet persoon worden hiervan op de hoogte gebracht via de app. Deze app registreert dus waar gebruikers zijn geweest en welke gebruikers Covid-19 hebben opgelopen. Als de app constateert dat je besmet kunt zijn geraakt, krijg je het advies om contact op te nemen met de GGD. Zo weet je veel eerder dat je besmet bent en kun je ervoor zorgen dat jij geen anderen besmet. Op deze manier wordt de verspreiding van het virus ingedamd.

Noem hieronder drie grondrechten die in gevaar kunnen zijn bij invoering van deze app voor contactonderzoek, en leg ook uit waarom. Leg daarna uit welk grondrecht juist zou worden bevorderd met deze Corona-app. Geef tot slot je mening: moet deze app worden ingevoerd of niet?

Artikel ... is in gevaar, want:

Artikel ... is in gevaar, want:

Artikel ... is in gevaar, want:

Artikel ... wordt bevorderd, want:

Wat vind jij? Is deze app een goed idee? Ja/Nee, want:

Toepassing B: Quarantaine monitor

Een manier om verspreiding van het coronavirus tegen te gaan, is door gebruik te maken van een quarantainemonitor. In dit geval houdt de app in de gaten waar jij bent, en of je je wel aan de quarantaine houdt (en je huis dus niet verlaat). Als je niet besmet bent, stuurt de app geen gegevens van je locatie door naar de overheid. Ben je wel besmet, of is de kans groot dat je besmet bent, dan stuurt de app jouw locatiegegevens door naar de lokale overheid. De lokale overheid kan zien of jij je aan de regels houdt, en je eventueel een boete geven als je dat niet doet.

Noem hieronder drie grondrechten die in gevaar kunnen zijn bij invoering van deze quarantainemonitor, en leg ook uit waarom. Leg daarna uit welk grondrecht juist zou worden bevorderd met deze app. Geef tot slot je mening: moet deze app worden ingevoerd of niet?

Artikel ... is in gevaar, want:

Artikel ... is in gevaar, want:

Artikel ... is in gevaar, want:

Artikel ... wordt bevorderd, want:

Wat vind jij? Is deze app een goed idee? Ja/Nee, want:

Toepassing C: Gezondheidspaspoort

Een 'gezondheidspaspoort' zou onderdeel kunnen zijn van een Corona-app. Wie een gezondheidspaspoort heeft, mag bijvoorbeeld reizen of naar een café gaan. Zonder gezondheidspaspoort mag dat niet. Je krijgt zo'n paspoort wanneer je al Covid-19 hebt gehad en daardoor niet langer besmet kunt raken en ook niet besmettelijk voor anderen kunt zijn.

Noem hieronder drie grondrechten die in gevaar kunnen zijn bij invoering van dit gezondheidspaspoort, en leg ook uit waarom. Leg daarna uit welk grondrecht juist zou worden bevorderd met deze app. Geef tot slot je mening: moet deze app worden ingevoerd of niet?

Artikel ... is in gevaar, want:

Artikel ... is in gevaar, want:

Artikel ... is in gevaar, want:

Artikel ... wordt bevorderd, want:

Wat vind jij? Is deze app een goed idee? Ja/Nee, want:

Antwoordmodel

Hieronder volgt een overzicht van de in de opdracht genoemde grondrechten. Per artikel wordt aangegeven of één van de besproken functionaliteiten van een Corona-app dit recht mogelijk beperkt of bevordert. Het gaat hier om de meest voor de hand liggende antwoordmogelijkheden. Het is heel goed mogelijk dat leerlingen andere goede antwoorden opgeven.

Eerst nog een kort overzicht van de drie verschillende functionaliteiten:

- A. **Contactonderzoek:** registreert of iemand in de buurt is geweest van een besmette persoon en dus misschien in quarantaine zou moeten.
- B. **Quarantaine monitor:** registreert of een persoon daadwerkelijk in quarantaine blijft.
- C. **Gezondheidspaspoort:** fungeert als 'bewijs van gezondheid' en geeft daarmee het recht op toegang tot bepaalde plekken of diensten.

Artikel 1: Gelijkeheidsbeginsel

Je mag niet discrimineren.

Geldig voor C: door ergens geen toegang toe te krijgen terwijl anderen dat wel hebben, kan iemand zich gediscrimineerd voelen. Zeker wanneer diegene wel recht zou hebben op een gezondheidspaspoort, maar de app niet heeft geïnstalleerd of überhaupt geen smartphone heeft.

Artikel 6: Vrijheid van godsdienst en levensovertuiging

Je mag zelf weten waarin je gelooft en je mag je geloof uitoefenen.

Geldig voor B en C: voor zover het gebruik van de app iemand ervan weerhoudt om haar geloof uit te oefenen door bijvoorbeeld de kerk te bezoeken, is er sprake van inperking van de geloofsvrijheid.

Artikel 7: Vrijheid van meningsuiting, waaronder vrijheid van drukpers

Je mag je eigen mening hebben en de overheid controleert niet vooraf wat er in de krant geschreven wordt of wat er op tv komt.

Niet geldig, in géén van de functionaliteiten kan er duidelijk sprake zijn van een inperking of bevordering van de vrijheid van meningsuiting.

Artikel 8: Vrijheid van vereniging

Iedereen mag een vereniging oprichten, bijvoorbeeld een voetbalclub of een zwemvereniging. Hiervoor hoeft je geen toestemming te vragen aan de overheid.

Niet geldig, in géén van de functionaliteiten is duidelijk sprake van een inperking of bevordering van de vrijheid van vereniging. Misschien moet je wel technologische hulpmiddelen gebruiken om jouw vereniging op te richten.

Artikel 9: Vrijheid van vergadering en betoging.

Je mag in Nederland demonstreren. Je moet dit wel van tevoren even melden.

Geldig voor B en C: fysiek deelnemen aan een demonstratie kan niet wanneer je in quarantaine moet blijven (of het moet bijvoorbeeld om een balkondemonstratie gaan), en ook niet wanneer voor die demonstratie een gezondheidspaspoort vereist is terwijl je dat niet hebt.

Artikel 10: Recht op privacy

Iedereen heeft recht op privacy. De gegevens die over jou vastgelegd zijn, mag je inzien en aanpassen. De overheid mag niet zomaar meekijken in jouw persoonlijke levenssfeer.

Geldig voor A, B en C: bij alle functionaliteiten is het van belang hoe de overheid omgaat met de opslag van data. Bij A en C kan de overheid ervoor kiezen om de data niet centraal op te slaan. Dan wordt artikel 10 niet ingeperkt. B zorgt sowieso voor een inperking van artikel 10, want daarmee wordt in de kern de locatie van de (zieke) burger in de gaten gehouden. Als de locatiegegevens na de quarantaineperiode worden verwijderd, is het een tijdelijke inperking van artikel 10.

Artikel 13: Briefgeheim

De overheid mag niet meekijken in jouw briefwisseling met anderen. Ook mag jouw telefoon niet afgeluisterd worden. De overheid mag hier wel uitzonderingen voor maken, behoudens de wet.

Geldig voor A, B en C: ook hier is het van belang hoe de overheid de app zal inrichten. Voor A hoeft er geen sprake te zijn van afluisteren, indien de data niet centraal, maar op de telefoon wordt opgeslagen. Voor B is per definitie sprake van afluisteren. Voor C is het wederom de vraag of de data centraal of op de telefoon worden opgeslagen (en of de overheid dus op afstand mee kan kijken of iemand een gezondheidspaspoort heeft of niet).

Artikel 15: Vrijheidsontneming

In Nederland mag je vrijheid niet zomaar worden ontnomen. Dat kan alleen in situaties waarvan in een wet staat dat die tot vrijheidsbeperking kunnen leiden. Hiervoor is dan een bevel van de rechter nodig. Met vrijheidsontneming wordt in principe een gevangenisstraf bedoeld, maar je kunt ook denken aan huisarrest met behulp van een enkelband.

Geldig voor B: in quarantaine geplaatst worden lijkt erg veel op huisarrest. Zeker als het breken van het huisarrest consequenties heeft.

Extra informatie: gedwongen quarantaine is mogelijk, want de Wet publieke gezondheid biedt hier mogelijkheden toe. Hier gelden wel strenge voorwaarden voor. Zo moet de rechter bijvoorbeeld een beslissing nemen over de gedwongen quarantaine, moet de burger gehoord worden en heeft die recht op een advocaat.

Artikel 19: Bevorderen werkgelegenheid

De overheid moet zich inspannen om voor genoeg werkgelegenheid te zorgen.

Geldig voor A, B en C: de Corona-app, in welke vorm dan ook, is erop gericht de lockdown-maatregelen te versoepelen en daarmee de schade voor de economie te beperken. Dat bevordert dus de werkgelegenheid.

Artikel 22: Volksgezondheid

De overheid moet de volksgezondheid in Nederland bevorderen.

Geldig voor A, B en C: door het gebruik van de Corona-app zouden mensen sneller in quarantaine kunnen worden geplaatst en kan er effectiever contactonderzoek worden gedaan. Als de app er ook

ProDemos

voor zorgt dat iemand werkelijk in quarantaine blijft als dat nodig is en geen toegang heeft tot plekken waar hij/zij het virus verder kan verspreiden, kan worden gezegd dat de app bijdraagt aan de bevordering van de volksgezondheid.